

3/6/05

MINISTERIEEL BESLUIT HOUDENDE
BESCHERMING ALS MONUMENT, STADS- OF DORPSGEZICHT

DE VLAAMSE MINISTER VAN FINANCIËN EN BEGROTING EN RUIMTELIJKE ORDENING,

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus 1988, inzonderheid artikel 6, § 1, I, 7 ;

Gelet op het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten, stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001 en 21 november 2003;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 27 juli 2004 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse Regering van 15 oktober 2004;

Gelet op het ministerieel besluit van 23 maart 2004 houdende ontwerp van lijst van voor bescherming vatbare monumenten, stads- en dorpsgezichten;

Gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen van 07 oktober 2004,

BESLUIT :

Artikel 1. Wordt beschermd, overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten, stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001 en 21 november 2003:

Wegens de historische waarde:

- als monument:

tiendpaal, gelegen te
Sint-Laureins (Sint-Margriete), Sint-Margrietestraat;
bekend ten kadaster:
Sint-Laureins, 3de afdeling, sectie A, perceelnummer 499Edeel.

Wegens de historische waarde:

- als monument:

tiendpaal, gelegen te
Sint-Laureins (Sint-Margriete), Sint-Livinuspolder;
bekend ten kadaster:
Sint-Laureins, 3de afdeling, sectie A, perceelnummer zonder.

Wegens de historische waarde:

- als monument:

tiendpaal, gelegen te
Sint-Laureins (Sint-Margriete), Kerkplein;

bekend ten kadaster:
Sint-Laureins, 3de afdeling, sectie A, perceelnummer 134Ldeel.

Wegens de historische en industrieelarcheologische waarde:

- als monument:

kasseiweg, gelegen te
Sint-Laureins (Waterland-Oudeman), Casteleynstraat;
bekend ten kadaster:
Sint-Laureins, 4de afdeling, sectie B, perceelnummer zonder.

Wegens de historische en sociaal-culturele waarde:

- als monument:

gemeentehuis met uitzondering van de recente bouw achteraan, gelegen te
Sint-Laureins (Sint-Laureins), Dorpsstraat 91;
bekend ten kadaster:
Sint-Laureins, 1^e afdeling, sectie A, perceelnummer 883Gdeel.

Wegens de historische en sociaal-culturele waarde:

- als monument:

vrijheidsboom, gelegen te
Sint-Laureins (Sint-Laureins), Dorpsstraat;
bekend ten kadaster:
Sint-Laureins, 1ste afdeling, sectie A, perceelnummer.

Wegens de historische en sociaal-culturele waarde:

- als monument:

oorlogsgedenkteken met omringend hekwerk, gelegen te
Sint-Laureins (Sint-Laureins), Dorpsstraat;
bekend ten kadaster:
Sint-Laureins, 1ste afdeling, sectie A, perceelnummer zonder.

Wegens de artistieke en historische waarde:

- als monument:

Sint-Niklaaskerk met omringend omhaagd kerkhof, gelegen te
Sint-Laureins (Waterland-Oudeman), Kerkstraat;
bekend ten kadaster:
Sint-Laureins, 4de afdeling, sectie A, perceelnummers 692, 693.

Wegens de historische en sociaal-culturele waarde:

- als monument:

voormalig klooster met inbegrip van de voortuin en hekwerk, gelegen te
Sint-Laureins (Watervliet), Kloosterstraat 16;
bekend ten kadaster:
Sint-Laureins, 5de afdeling, sectie B, perceelnummer 629Kdeel.

Wegens de historische waarde:

- als monument:

voormalige omgrachte hoeve met toegangsdreef, gelegen te
Sint-Laureins (Sint-Jan-in-Eremo), Sint-Livinuspolder 4;
bekend ten kadaster:
Sint-Laureins, 2de afdeling, sectie A, perceelnummers 1023, 1024, 1026B,
1026C, 1027A, 1028, 1029.

Wegens de historische waarde:

- als monument:

hoeve "'t Appelken", gelegen te
Sint-Laureins (Waterland-Oudeman), Appelstraat 3;
bekend ten kadaster:
Sint-Laureins, 4de afdeling, sectie A, perceelnummers 839F, 839R, 842B, 844.

Wegens de historische en industrieelarcheologische waarde:

- als monument:

restant van de voormalige Fraukenmolen, gelegen te
Sint-Laureins (Watervliet), Molenstraat 154;

bekend ten kadaster:
Sint-Laureins, 5de afdeling, sectie B, perceelnummer 48C.

Wegens de artistieke en historische waarde:

- als monument:

villaatje met uitzondering van recentere achterbouw, gelegen te
Sint-Laureins (Watervliet), Blekkersdijk 2;

bekend ten kadaster:

Sint-Laureins, 5de afdeling, sectie B, perceelnummer 703E.

Art. 2. Het algemeen belang dat de bescherming verantwoordt, wordt door het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende intrinsieke waarden gemotiveerd:

Op basis van de overzichtsinventaris van het bouwkundig erfgoed van de fusiegemeente Sint-Laureins werd een selectie gemaakt van het waardevol erfgoed dat van algemeen belang is vanwege de historische, artistieke, industrieelarcheologische en sociaal-culturele waarde. De goed bewaarde en relevante materiële getuigen van het bouwkundig en cultuurhistorisch erfgoed van de fusiegemeente Sint-Laureins die beschermenswaard zijn, hebben hun waardevol karakter behouden, doch worden nog slechts zelden aangetroffen. Het waardevol onroerend erfgoed is vrij divers en omvat niet alleen architecturale monumenten maar ook klein historisch erfgoed, die in de cultuurhistorische evolutie van de gemeente een belangrijke rol hebben gespeeld. Zij vormen representatieve voorbeelden van het nog bestaand cultureel erfgoed in de landelijke omgeving van het krekengebied.

De historische waarde van de tiendpalen in Sint-Margriete:

De tiendpalen zijn belangrijk als tastbare getuigen van het vroeger tiendrecht. De bewaarde grenspalen werden door de Gentse St.-Baafsabdij of het kapittel, de St.-Pietersabdij en het kapittel van Doornik geplaatst op de grenslijn van de tiendgebieden in de polderstreek, die reeds uitgestippeld werd in 1244. Het betreft een hardstenen grenspaal uit één stuk, geplaatst in 1482, en twee zandstenen palen met kubusvormig kopstuk voorzien van inscripties verwijzend naar het St.-Baafskapittel en het kapittel van Doornik, geplaatst in 1654 na de indijking van de Generale Vrije Polder.

De historische en industrieelarcheologische waarde van de gekasseide Casteleynstraat in Waterland-Oudeman:

Als kasseiweg getuigt de Casteleynstraat van een eeuwenoude traditie in de wegenbouw en infrastructuurwerken in Vlaanderen. De kasseibestrating en de techniek van wegverharding zijn exemplarisch voor de oude landelijke wegenbouw. De Casteleynstraat is de enige goed bewaarde kasseiweg in de fusiegemeente Sint-Laureins en is ook voor het Meetjesland en het krekengebied een zeldzaam en goed bewaard voorbeeld van een landelijke weg met kasseibestrating.

De historische en sociaal-culturele waarde van het oorspronkelijk gemeentehuis met vrijheidsboom en oorlogsgedenkteken, Dorpsstraat 91 in Sint-Laureins:

Het gemeentehuis dat in 1902 gerealiseerd werd naar de plannen van architect Lambert De Vleeschouder in neotraditionele baksteenarchitectuur is een representatief voorbeeld van een openbaar gebouw met officieel karakter. Door zijn opvallende neostijl is het gebouw ook illustratief voor het ontsluitingsproces van de plattelandsgemeenten rond de vorige eeuwwisseling.

Typologisch en stilistisch is het nu nog functionele gemeentehuis exemplarisch voor de traditioneel opgevatte gemeentehuizen in historiserende stijl, hier in een opmerkelijke, op de Brugse neogotiek geïnspireerde baksteenarchitectuur, en belangrijk door zijn behouden authentieke structuur en harmonische verhoudingen, kleurrijk materiaal-

gebruik, verzorgde detaillering en ornamentiek en binnenafwerking met onder meer behouden neogotisch binnenschrijnwerk en trap.

De inplanting op het dorpspleintje aan de samenkomst van twee belangrijke straten benadrukt nog het representatief en officieel karakter van het gebouw in het dorpscentrum.

De Bruine beuk (*Fagus sylvatica* 'Atropunicea') werd in 1919 geplant als herdenking van de bevrijding na de Eerste Wereldoorlog. De imposante solitaire boom met een stamotrek van 338cm, gemeten op een hoogte van 1,50 m, heeft een opvallend silhouet en beeldbepalend karakter in het dorpscentrum. Als vrijheidsboom heeft hij een belangrijke symboolwaarde en sociaal-culturele waarde door zijn inplanting bij het gemeentehuis en het oorlogsgedenkteken, dat in 1920 aan de voet ervan werd opgericht.

Het oorlogsgedenkteken is een typisch voorbeeld van herdenkingsteken, opgedragen aan de slachtoffers van de Eerste Wereldoorlog (1914-1918). Het werd onthuld in 1920 kort na de officiële opdracht (1919) aan de gemeenten om gedenktekens op te richten. Als herdenkingsteken voor de slachtoffers van de Eerste Wereldoorlog is het een getuige van één der markantste historische gebeurtenissen uit de 20ste eeuw.

Het hardstenen herdenkingsteken, op de sokkel gesigineerd "J. De Visscher, Eekloo", gekend als steenkapper van funeraire monumenten, is door zijn symboliek en verwijzen naar lijden, dood en overwinning, representatief voor de oorlogsgedenktekens.

Het bewaard fraai ijzeren hekwerk rondom is een mooi voorbeeld van ambachtelijke vaardigheid en maakt samen met de imposante vrijheidsboom die het monument beschaduwet en het ernaast gelegen gemeentehuis deel uit van de begin 20ste-eeuwse dorpskern van Sint-Laureins.

De artistieke en historische waarde, en meer bepaald de architectuur-historische waarde van de *Sint-Niklaaskerk met omringend kerkhof, Kerkstraat in Waterland-Oudeman*:

Het geografisch-geschiedkundig verhaal van het parochiekerkje van Waterland-Oudeman is exemplarisch voor de geschiedenis van het religieus patrimonium van de polderstreek en het grensgebied met Nederland. Het sober bakstenen gebouw, opgericht na de definitieve grensbepaling, werd gebouwd in 1670-72 achter de oude Hiëronymuspolderdijkstraat aan de rand van de polder.

Architectuurhistorisch is het gebouw interessant door zijn bouwgeschiedenis en de evolutie van een bescheiden 17de-eeuwse constructie, die onder het beheer van de invloedrijke Gentse Sint-Pietersabdij eind 18de eeuw verrijkt werd en midden 19de eeuw uitgebreid werd tot zijn huidige vorm met dominante westtoren.

De artistieke waarde van het kerkgebouw wordt vooral bepaald door het homogeen ogend laat rococo-interieur met 1774 gedateerd koorgewelf aangevuld met 19de-eeuwse elementen in dezelfde stijl.

Voorname het 17de-eeuws meubilair, onder meer het St.-Niklaasaltaar, het barokke koorgestoelte en de koorlambriseringen en de vroeg 18de-eeuwse werken van de Brugse kunstenaar Hendrik Hagheman, namelijk het O.-L.-Vrouwaltaar, de preekstoel en een biechtstoel evenals het hoogaltaar in rococostijl zijn van een vrij uitzonderlijke artistieke kwaliteit en zeldzaam voor een plattelandskerkje.

De begin 20ste-eeuwse glasramen van het atelier J. Dobbelaere uit Brugge en C. Ganton-Defoin uit Gent zijn representatieve voorbeelden van de glasschilderkunst uit deze periode.

Het omringend kerkhof met nog deels aanwezige oude taxushaag, symbool voor onvergankelijkheid, de 19de-eeuwse calvariekapel en de oude graftekens, vormt een historische eenheid met de kerk en is een zeldzaam wordend voorbeeld van kerkhof rond de kerk.

De historische en sociaal-culturele waarde van het voormalig klooster met voortuin en straathek, Kloosterstraat 16 in Watervliet:

Het kloosterhuis, opgericht in 1910 door de zusters franciscanessen van Crombeen te Gent op vraag van de pastoor om te Watervliet het meisjes-

onderwijs te verstrekken, is een illustratief voorbeeld voor de onderwijs-geschiedenis van het katholieke net en de initiatieven die genomen werden door de parochiale overheid in samenwerking met de bestaande kloosterge-meenschappen.

Typologisch en stilistisch is het eclectisch kloostergebouw een representatief en vrij goed bewaard voorbeeld van het type kleinere plattelandskloosters uit het begin van de 20ste eeuw.

Het kloosterhuis is uitzonderlijk door zijn authentiek voorkomen met contrasterend en kleurrijk gebruik van donkere en oranje-rode baksteen in combinatie met grijze hardsteen, kenmerkend voor het eclecticisme, de verzorgde detaillering, de origineel bewaarde plattegrond en de interieur-inrichting met onder meer bewaard binnenschrijnwerk en trap en de ruimte van de kapel met houten gewelf op de bovenverdieping, refererend aan de oorspronkelijk religieuze functie van het gebouw.

De behouden muur en het fraai ijzeren hekwerk die de voortuin afsluiten zijn kenmerkende elementen die integrerend deel uitmaken van het oorspronkelijk concept.

De inplanting van het kloosterhuis vlakbij de dorpskern naast de reeds bestaande school en de straatnaamwijziging in Kloosterstraat verwijzen naar de sociaal-culturele waarde van het gebouw binnen de dorpsgemeenschap.

De historische waarde, en meer bepaald architectuurhistorische waarde van de hoeve, *Sint-Livinuspolder 4 in Sint-Jan-in-Eremo:*

De hoeve is opvallend ingeplant in het landschap, wordt omgeven door populieren en is toegankelijk via een gekasseide populierendreef. De oude hoeve is een representatief voorbeeld van een met zorg bewaarde hoeve met losse bestanddelen gelegen in een gedeeltelijk bewaarde omgrachting. Het begraasd boerenerv met zijn losse bestanddelen behield volledig zijn specifiek karakter met streekeigen bouwkenmerken. Het 17de-eeuws boerenhuis is één van de oudste nog bewaarde hoeven in de streek. Het in aangepaste stijl gerenoveerd boerenhuis is typisch voor de hoevebouw in het krekengebied met een gewitte en traditiegetrouw naar het zuiden gerichte voorgevel voorzien van vernieuwde vensters met kleine roedeverdeling aan weerszij van de inkomdeur. De afwerking van de zijgevels met muurvlechtingen getuigt van de oude traditionele bouwwijze. In het volledig gerenoveerd binnenhuis bleef de samengestelde balklaag behouden. Bijzonder en nog volledig authentiek is de houten bedstede onder de trap naar de zolderverdieping. Boven de driedelige overwelfde kelder zijn twee opkamers. De hoeve bewaart een opmerkelijke schuur met stallen, deels opgetrokken van baksteen en deels afgewerkt met roodgeschilderde gepotdekselde beplanking en poorten onder een monumentaal laag aanzettend schilddak nu met golfplaten ter vervanging van de strobedekking. Het betreft een typologisch voorbeeld van een traditionele dwarsschuur met twee doorritten. Binnenin bleef de indrukwekkende houten structuur met dubbele ankerbalkgebinten en nokspanten bewaard.

De voormalige varkensstallen en de vroegere bakkeet zijn eveneens traditionele componenten van het boerenbedrijf.

De historische waarde, en meer bepaald architectuurhistorische waarde van de hoeve, *Appelstraat 3 in Waterland-Oudeman:*

De hoeve is typologisch een belangrijk voorbeeld van de hoevebouw in het krekengebied in het noorden van de provincie met een kenmerkend hoevetype met losse bestanddelen, namelijk met een afzonderlijk boerenhuis en meerdere bedrijfsgebouwen met schuur en stallen, bakhuis, voorraadkelder, wagenhuis, boomgaard en drinkpoel voor het vee, en een gekasseide oprit. Het vrijstaand eenvoudig boerenhuis van één bouwlaag hoog onder een pannenzadeldak dateert uit de tweede helft van de 19de eeuw. Het binnenhuis bewaart zijn typische planindeling van een dubbelhuis met kamers aan weerszij van een centrale gang en een opkamer boven een tweedelige overwelfde kelder.

De vermoedelijk 18de-eeuwse bakstenen schuur is een typologisch representatief voorbeeld van een dwarsschuur met twee doorritten onder een monumentaal wolvedak, met behoud van zijn houten structuur met ankerbalkgebint en een imposant dakspant. De afwerking van de zijgevels met

muurvlechtingen wijst op de oude traditionele metselwijze van puntgevels, gebruikelijk tot begin 19de eeuw.

Ook de andere bedrijfsgebouwen, meer bepaald, de stallen, het bakhuis, de voorraadkelder, en het afzonderlijk wagenhuis met duiventil maken functioneel en historisch deel uit van het hoevecomplex.

De historische en industrieelarcheologische waarde van de Fraukensmolen in Watervliet:

De hoge ronde bakstenen molenromp van de voormalige stellingmolen gebouwd in 1872 is nu een zeldzame getuige van de vroegere pre-industriële agrarische nijverheid in de dorpen van Sint-Laureins en het krekengebied aan de grens met Nederland. De restant van de molen is typologisch een relevant voorbeeld van de windmolenbouw met een hoge getailleerde conische molenromp van baksteen met geschrinkt vensterschema. De beeldbepalende ligging in het open polderlandschap en aan de weg naar de Nederlandse grens, en het opvallend volume van de molenromp verlenen de constructie een bakenfunctie.

De historische waarde, en meer bepaald architectuurhistorische waarde, en artistieke waarde van de villa, Blekkersdijk, 2 in Watervliet:

Representatief en mooi voorbeeld van een villaatje gebouwd aan de dorpsrand in het begin van de 20ste eeuw, kenmerkend voor de bouwstijlen uit die tijd, aanleunend bij de cottigestijl en met art nouveau-inslag. Het bouwtype is illustratief voor de betere woning van de welgestelde burgerij uit die tijd. Het twee bouwlagen tellend villaatje met zijn asymmetrische compositie en planindeling is opvallend door de gaaf bewaarde en bijzonder creatieve interieurinrichting met veel originele elementen en bijzondere details ontleend aan diverse eigentijdse stijlen. Eén van de bijzonderheden is het met jachtscènes geschilderd fries op de muren van de eetkamer.

Art.3. Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

De beschikkingen van het besluit van de Vlaamse regering van 17 november 1993 tot bepaling van de algemene voorschriften inzake instandhouding en onderhoud van monumenten en stads- en dorpsgezichten (Belgisch Staatsblad 10 maart 1994).

Brussel,

3 JUN 2005

Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening,

Dirk VAN MECHELEN